

Udskriftsdato: 15. december 2025

VEJ nr 9206 af 13/04/2015 (Historisk)

Vejledning om opkrævning af visse bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger og om afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for bøde (bødevejledningen)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Direktoratet for Kriminalforsorgen, j.nr. JUR
15-61-0038

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 10083 af 29/11/2019

Vejledning om opkrævning af visse bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger og om afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for bøde (bødevejledningen)

Afsnit I

Opkrævning og inddrivelse af bøder m.v.

Kapitel 1

Opgavefordeling og samarbejde mellem fordringshaveren (politiet) og restanceinddrivelsesmyndigheden

Indledning

1. Opkrævning og inddrivelse af bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger m.v. er reguleret ved lov om inddrivelse af gæld til det offentlige (inddrivelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 29 af 12. januar 2015, og ved straffuldbyrdslovens §§ 90-92.

Den overordnede opgavefordeling efter disse love er, at fordringshaveren, det vil sige den enkelte offentlige myndighed, forestår opkrævningen af kravene, mens inddrivelsen af kravene henhører under restanceinddrivelsesmyndigheden (RIM) under Skatteministeriet, det vil sige en statslig myndighed.

Af pkt. 2-3 og pkt. 4-5 fremgår det, hvad der efter lovforarbejderne forstås ved henholdsvis opkrævning og inddrivelse.

Opkrævning

2. I § 2, stk. 2, i inddrivelsesloven er det fastsat, at beregning og opgørelse af fordringer og udsendelse af opkrævninger m.v. forestås af fordringshaveren eller den, der på vegne af fordringshaveren opkræver fordringen. Tilsvarende gælder behandlingen af indsigelser om fordringen. I relation til de fleste bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger m.v. er det efter lovgivningen politiet, der som fordringshaver skal foretage opkrævning af det skyldige beløb, jf. også nærmere nedenfor under pkt. 11-12 og 14-16.

Af forarbejderne til de ovenfor nævnte lovændringer fremgår det, at der ved *opkrævning* forstås:

- Udsendelse af opkrævninger og regninger m.v. til borgere og virksomheder.
- Kontrol af, om betaling finder sted inden for den fastsatte betalingsfrist.
- Eventuelt efterfølgende udsendelse af rykkere.

Efter forarbejderne kan fordringshaveren endvidere over for fogedretten fremsætte begæring om foretagelse af arrest hos skyldneren til sikkerhed for pengekrav, hvis dette er nødvendigt af hensyn til fyldestgørelsen, jf. retsplejelovens kapitel 56.

Fordringshaveren kan foretage modregning og indtrædelse i de tilfælde, hvor en fordring endnu ikke er overført til inddrivelse hos RIM, hvis betingelserne for modregning og indtrædelse i øvrigt er opfyldt. Efter inddrivelseslovens § 2, stk. 8, kan fordringshaveren helt eller delvis kalde en fordring tilbage, der er sendt til RIM med henblik på at foretage modregning for kravet.

3. Det fremgår endvidere af inddrivelseslovens § 2, stk. 3, at fordringshaveren, når skyldner anmoder om det, i forbindelse med opkrævningen kan give tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling. Sådanne tilladelser gives ”efter kulance”, dvs. uden nærmere vurdering af skyldnerens betalingsevne eller anden ressourcekrævende sagsbehandling. Reglerne om politiets mulighed for ved opkrævning af bøder m.v. at meddele sådanne kulancemæssige tilladelser er nærmere omtalt nedenfor under pkt. 25-27.

Inddrivelse

4. Ved *inddrivelse* forstås efter lovforarbejderne anvendelse af lovgivningens tvangsinddrivelsesmidler i form af eksempelvis

- Lønindeholdelse.
- Indtrædelsesret og modregning.
- Udlægsforretninger.
- Indgivelse af konkursbegæring.
- Frivillige betalingsordninger.

Se i øvrigt under pkt. 28 om grænsen mellem opkrævnings- og inddrivelsesfasen, og hvor det nærmere er beskrevet, hvornår en sag skal oversendes til RIM.

Restanceinddrivelsesmyndigheden kan i forbindelse med inddrivelsen af bøder meddele tilladelse til afdragsvis betaling eller henstand, ud fra en vurdering af skyldners betalingsevne, jf. straffuldbyrdelseslovens § 91, stk. 2, eller eftergive gælden, jf. § 13 i inddrivelsesloven.

5. Efter straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, kan RIM's afgørelser om afdragsvis betaling eller henstand ikke påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Samarbejde mellem fordringshaveren (politiet) og RIM m.v.

6. § 2, stk. 7, i inddrivelsesloven vedrører samarbejdet mellem fordringshaveren og RIM, efter at en sag er overdraget til RIM. Af denne bestemmelse fremgår det, at fordringshaveren eller den, der på vegne af fordringshaveren opkræver fordringen, skal underrette RIM herom, hvis fordringshaveren, efter at fordringen er overdraget til inddrivelse, bliver bekendt med væsentlige ændringer i skyldners forhold. Fordringshaveren kan i den forbindelse anmode RIM om at intensivere inddrivelsen.

Bestemmelsen suppleres blandt andet af bestemmelser i bekendtgørelse nr. 1513 af 13. december 2013 om inddrivelse af gæld til det offentlige (inddrivelsesbekendtgørelsen).

7. Af bestemmelserne i inddrivelseslovens § 2, stk. 2, og inddrivelsesbekendtgørelsens § 3 fremgår, at hvis skyldneren efter fordringens overdragelse til RIM fremkommer med indsigelser om fordringens eksistens eller størrelse, sender RIM skyldnerens indsigelser til fordringshaveren eller den, der på vegne af fordringshaveren opkræver fordringen, til afgørelse af indsigelserne. RIM underretter skriftligt skyldneren om oversendelsen. Indsigelser fra skyldner om fordringens eksistens eller størrelse har som hovedregel ikke opsættende virkning i forhold til RIM's inddrivelse af fordringen, men efter inddrivelseslovens § 2, stk. 2, kan RIM beslutte, at indsigelserne tillægges opsættende virkning, hvis der er en begrundet formodning for, at kravet ikke er opgjort korrekt eller ikke eksisterer. Hvis fordringshaveren ikke søger skyldners indsigelser om kravets eksistens eller størrelse afklaret inden rimelig tid, kan RIM tilbagesende kravet til fordringshaveren.

Hvis skyldneren, efter at sagen er overdraget til RIM, over for politiet gør indsigelse mod kravets eksistens eller størrelse, skal politiet således orientere RIM herom med henblik på, at RIM kan sende behandlingen af indsigelsen tilbage til politiet. Det skal særligt nævnes, at en anmodning fra en skyldner om nedsættelse af en bøde, fx under henvisning til Rigsadvokatens meddelelse nr. 4/2000, pkt. 3, om sanktionspåstande i færdselssager, skal behandles af politiet som en indsigelse mod kravets størrelse og ikke af RIM som en anmodning om (delvis) eftergivelse af bøden.

8. Inddrivelsesbekendtgørelsens kapitel 3-8 (§§ 5-29) indeholder generelle regler om RIM's gældsinddrivelse, herunder regler om betalingsevnevurdering. Kapitel 9-10 (§§ 27-37) vedrører særligt RIM's inddrivelse af visse bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger m.v., herunder regler om RIM's mulighed for at træffe afgørelse om afdragsvis betaling, henstand og eftergivelse af bøder m.v. samt regler om, hvornår en bødesag kan oversendes fra RIM til politiet med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf.

9. Regler om klage over RIM's afgørelser om eftergivelse er fastsat i bekendtgørelsen om klageadgang i sager om eftergivelse af bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger, hvoraf det fremgår, at der er klageadgang til Direktoratet for Kriminalforsorgen, over RIM's afslag på eftergivelse af bøder m.v.

10. Endelig skal her nævnes inddrivelsesbekendtgørelsens § 34, hvorefter politiet skal orientere RIM, hvis skyldneren indgiver ansøgning om anketilladelse, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1, § 910 og 932, stk. 1 og 2, og afgive indstilling til RIM om, hvorvidt inddrivelsen bør udsættes eller standses, samt inddrivelsesbekendtgørelsens § 35, hvorefter politiet skal orientere RIM, hvis skyldneren indgiver ansøgning om genoptagelse af straffesagen.

Kapitel 2

Generelt om bødebekendtgørelsens kapitel 2

Anvendelsesområde

11. Bødebekendtgørelsens kapitel 2 om opkrævning omfatter de bøder, offerbidrag, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger m.v. som det efter lovgivningen påhviler politiet at opkræve, jf. bekendtgørelsens § 1.

I straffuldbyrdeslovens § 90, stk. 1, er det fastsat, at en bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

Politiets forpligtelse til at opkræve bøder m.v. følger endvidere primært af retsplejelovens § 997, stk. 1, 1. pkt., hvorefter politidirektøren drager omsorg for straffedommes fuldbyrdelse, såvel i henseende til straf som i henseende til dommens øvrige bestemmelser. Denne bestemmelse omfatter - udover idømt bødestraf, herunder bødestraf, som retten pålægger i en civilsag mod vidner eller andre, jf. retsplejelovens § 1006 – også tvangsbøder, som pålægges efter retsplejelovens § 997, stk. 3.

Endvidere skal nævnes retsplejelovens § 832 om bøder, der efter bødeforlæg vedtages over for politiet, og § 899 om indenretligt vedtagne bøder.

12. Bødebekendtgørelsens kapitel 2 gælder efter bekendtgørelsens § 1 også for idømte og vedtagne bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger m.v., der overtages til fuldbyrdelse i Danmark fra Grønland eller fra Finland, Island, Norge og Sverige, samt andre lande i Den Europæiske Union.

Som det fremgår af § 1, nr. 1-3, sker sådan overtagelse til fuldbyrdelse i Danmark i medfør af særlige bestemmelser i henholdsvis kriminallov for Grønland, lov om samarbejde med Finland, Island, Norge og Sverige om fuldbyrdelse af straf og lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union.

13. Særligt i relation til lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union (lov nr. 213 af 22. februar 2013) bemærkes, at lovens afsnit III omhandler betingelserne m.v. for fuldbyrdelse her i landet af afgørelser fra en anden EU-medlemsstat om bødestraf. "Bødestraf" i lovens forstand er nærmere defineret i lovens § 17. Lovens afsnit IV vedrører betingelserne m.v. for fuldbyrdelse her i landet af konfiskationsafgørelser fra en anden EU-medlemsstat. "Konfiskationsafgørelser" i lovens forstand er nærmere defineret i lovens § 30. Afgørelse om fuldbyrdelse i Danmark af strafferetlige afgørelser fra andre lande i Den Europæiske Union træffes af Justitsministeriet. Fuldbyrdelse af sådanne afgørelser iværksættes af politiet, når der er truffet endelig afgørelse herom, jf. lovens § 58. Medmindre andet følger af loven, sker fuldbyrdelse i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler om fuldbyrdelse af afgørelser om bøde og konfiskation.

14. Bøder pålagt af EU-Kommissionen er *ikke* omfattet af bekendtgørelsen. Sådanne bøder fuldbyrdes som civilretlige krav, jf. EU-traktatens artikel 192.

15. Konfiskation kan være bestemt ved dom, eller der kan være sket indenretlig vedtagelse, jf. retsplejelovens § 899. Konfiskation kan endvidere være vedtaget for administrativ myndighed, jf. retsplejelovens § 832, stk. 4. Efter retsplejelovens § 997, stk. 2, 2. pkt., gælder reglerne i straffuldbyrdeleslovens § 90, stk. 2 og 3, § 92, § 91, stk. 2 og 3, og § 111, stk. 2 og 3, også for inddrivelse af konfiskationsbeløb.

16. Efter retsplejelovens § 1012 kan det offentlige sagsomkostninger i straffesager af retten pålægges erstattet, eller spørgsmålet om erstatning af sagsomkostninger kan afgøres med vedtagelse. Efter retsplejelovens § 1013, stk. 3, gælder reglerne i straffuldbyrdeleslovens § 90, stk. 2 og 3, § 92, § 91 stk. 2 og 3, og § 111, stk. 2 og 3, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. også for sagsomkostninger.

17. Personer, der har været indsat i Kriminalforsorgens institutioner *inden den 1. juni 1994*, skal betale for udgifter til underhold, forplejning og hjemsendelse til og med den 31. maj 1994, jf. Justitsministeriets cirkulære nr. 93 af 20. maj 1994 om afsoningsomkostninger. Sådanne afsonings-omkostninger henregnes til sagsomkostninger, jf. § 3, stk. 2, i lov nr. 367 af 18. maj 1994 om ændring af straffeloven og lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. § 7 i lov nr. 93 af 11. april 1916, som ændret ved lov nr. 166 af 18. maj 1937, om udgifterne i strafferetsplejen.

18. Politiets opkrævning m.v. af beløb, der er opstået som regreskrav over for dømte i tilfælde, hvor der er ydet erstatning til voldsofre, er *ikke* omfattet af bekendtgørelsen. Politiets afgørelser vedrørende disse beløb kan påklages til Justitsministeriet, Civil- og Politiafdelingen, Politikontoret.

19. Bøde eller afdrag på en bøde, som skyldneren skal betale som forudsætning for benådning, jf. udsættelses- og benådningsbekendtgørelsens § 13, er *ikke* omfattet af bekendtgørelsen.

Kapitel 3

De enkelte bestemmelser om opkrævning - bødebekendtgørelsens kapitel 2

Indledning

20. Som nævnt ovenfor under pkt. 2, er det i § 2, stk. 2, i inddrivelsesloven fastsat, at fordringshaveren har ansvaret for beregningen og opgørelsen af fordringer, udsendelse af opkrævninger og behandlingen af indsigelser om fordringen. Det er således politiet, der som fordringshaver indestår for kravets grundlag og størrelse og foretager opkrævningen af beløbet.

I lovforslaget L 112 til lov nr. 429 af 6. juni 2005 om opkrævning og inddrivelse af visse fordringer anføres det, at opkrævning - afhængigt af lovgivningen og praksis på de forskellige områder - kan omfatte udsendelse af opkrævninger eller indgåelse af betalingsaftaler og afdragsordninger, kontroller med, at betalingen sker, og rykkerprocedurer. Fordringshavere har derfor fortsat mulighed for at tage sociale og andre hensyn ved tilrettelæggelsen af det almindelige opkrævningsarbejde. Det er imidlertid ikke hensigten, at der i dette arbejde skal indgå egentlige betalingsevnevurderinger eller anden ressourcekrævende sagsbehandling i forbindelse med fx indgåelse af en betalingsaftale, men derimod følges mere skematiske og enkle procedurer.

Ved opkrævning og inddrivelse af strafferetlige bøder m.v. gør særlige retshåndhævelsessenssyn sig gældende. Hertil kommer, at muligheden for at afbryde forældelsen af sådanne bøder m.v. er begrænset i forhold til muligheden for at afbryde forældelsen af de fleste andre offentlige krav. Reglerne i bødebekendtgørelsens kapitel 2 er i overensstemmelse med lovforarbejderne fastsat dels på baggrund heraf, dels ud fra gældende retningslinier og praksis med hensyn til opkrævning af bøder.

Den indledningsvise opkrævning - bekendtgørelsens § 3

21. § 3 fastsætter - sammen med bestemmelsen i § 5, stk. 3, om rykkerprocedure - hvilke skridt politiet skal foretage med henblik på at opkræve bøder m.v. samt rykke for manglende betaling, inden sagen oversendes til RIM med henblik på inddrivelse.

22. Politiet skal opkræve bøder m.v., som er omfattet af bekendtgørelsen, så snart de kan fuldbyrdes, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1.

23. Efter § 3, stk. 2, overdrages sagen dog til RIM, hvis skyldneren anmoder herom. Denne bestemmelse knytter sig til § 2, stk. 3, sidste pkt., i inddrivelsesloven, hvoraf det fremgår, at en fordring kan oversendes til inddrivelse hos RIM, før opkrævning forgæves er søgt gennemført, hvis forholdene i særlig grad taler herfor.

I tilknytning hertil og i overensstemmelse med lovbemærkningerne til bestemmelsen er det i bødebekendtgørelsens § 3, stk. 2, fastsat, at en sag skal overdrages til RIM, før fordringshaveren har udtømt mulighederne for at opkræve fordringen, hvis skyldneren anmoder herom. Der er primært tænkt på situationer, hvor der er bøder m.v. til opkrævning samtidig med, at en eller flere andre fordringer er overgået til inddrivelse hos RIM. Skyldneren vil i en sådan situation kunne være interesseret i en samlet afviklingsordning, hvor også fremtidige rater omfattes af betalingsaftalen, således at afviklingsordningen omfatter hele gældsforholdet. Dette kan samtidig - i fordringshavernes interesse - sikre en samlet inddrivelse af et løbende mellemværende.

24. I § 3, stk. 3, er fastsat frister for, hvor lang tid skyldner kan gives til at indbetale beløbet. Hovedreglen er, at fristen fastsættes til 20 dage. Eftersom formålet med tvangsbøder er at gennemtvunge opfyldelsen af et lovbestemt påbud eller forbud, er det imidlertid i § 3, stk. 3, 2. pkt., fastsat, at hvis der indgår tvangsbøder i det skyldige beløb, fastsættes fristen til 10 dage.

Endelig fremgår det af § 3, stk. 3, 3. pkt., at hvis særlige grunde taler herfor, kan der fastsættes kortere (men ikke længere) frister end henholdsvis 20 og 10 dage. Sådanne "særlige grunde" vil fx kunne foreligge, hvis retten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 999, stk. 3, i en bøde dom har bestemt, at bøden straks kan inddrives, medmindre der stilles sikkerhed for dens betaling.

Kulancemæssig tilladelse til kortvarig henstand eller afdragsvis betaling - bekendtgørelsens § 4

25. § 4 regulerer politiets mulighed for på kulancemæssigt grundlag at give kortvarig tilladelse til afdragsvis betaling eller henstand.

Bestemmelsen knytter sig til § 2, stk. 3, 2. pkt., i lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, jf. lovekendtgørelse nr. 29 af 12. januar 2014, (inddrivelsesloven) og straffuldbyrdslovens § 90, stk. 2, hvoraf det fremgår, at fordringshaverne i et vist omfang kan give tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling i forbindelse med opkrævningen af fordringen, mens det er RIM, der efter en nærmere vurdering af betalingsevnen m.v. kan give tilladelse til længerevarende henstand eller afdragsvis betaling over en længere periode, jf. ovenfor under pkt. 4.

Af lovforarbejderne fremgår det blandt andet, at det har været tanken, at fordringshaveren pr. kulance under hensyn til det skyldige beløbs størrelse på skyldnerens opfordring skal kunne bevilge en udvidet betalingsfrist (henstand), hvis der fx foreligger midlertidige likviditetsproblemer. Der kan også være tale om at indgå en korterevarende betalingsordning med skyldneren, hvor fx et forfaldent beløb kan afdrages i rater.

Det fremgår endvidere, at fordringshaverens mulighed for at tillade henstand eller afdragsvis betaling er tænkt som et "kulant ekspeditionsagtigt" redskab, der ikke kræver ressourceanvendelse af nævneværdigt omfang hos den enkelte fordringshaver, og som det er frivilligt for den enkelte fordringshaver at benytte.

Det er således ikke hensigten, at der i dette arbejde skal indgå egentlige betalingsevnevurderinger. Der skal ikke indhentes oplysninger om og dokumentation for skyldnerens økonomiske forhold eller foretages anden ressourcekrævende sagsbehandling, men derimod følges mere skematiske og enkle procedurer.

26. Ud fra ovenstående og i overensstemmelse med hidtidig praksis for opkrævning af bøder m.v. er det i bødebekendtgørelsens § 4, stk. 1, fastsat,

- at tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling i opkrævningsfasen forudsætter, at skyldneren retter henvendelse til politiet herom,
- at tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling gives ”efter kulance”, dvs. uden en nærmere vurdering af skyldnerens økonomiske forhold m.v. eller anden ressourcekrævende sagsbehandling, og
- at politiet højst kan give tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling for en periode på 6 måneder fra datoen for udløbet af den betalingsfrist, der er fastsat i opkrævningsskrivelsen.

Når politiet modtager ansøgninger om tilladelse til længerevarende henstand eller afdragsvis betaling over en længere periode, skal disse således oversendes til RIM til behandling. Vedrører ansøgningen en sag, som endnu ikke er oversendt til RIM, oversendes sagen sammen med ansøgningen.

27. I § 4, stk. 2, er det fastsat, at der ikke kan gives tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling i opkrævningsfasen i visse sager, hvor det må anses for irrelevant at give sådan tilladelse efter kulance.

Efter § 4, stk. 2, nr. 1, kan der således ikke gives tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling, hvis der indgår tvangsbøder i det skyldige beløb. Tvangsbøder har til formål at gennemtvinge opfyldelsen af et lovbestemt påbud eller forbud, hvorfor ansøgning om henstand med eller afdragsvis betaling af tvangsbøder bør afslås, medmindre der foreligger helt ekstraordinære omstændigheder. Formålet med tvangsbøder medfører således, at det er udelukket at give sådan tilladelse på rent kulancemæssigt grundlag,

Efter § 4, stk. 2, nr. 2, kan der endvidere ikke efter kulance gives tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling, hvis særlige grunde taler imod en sådan tilladelse. Som eksempel på en sagstype, hvor sådanne særlige grunde vil foreligge, er i bestemmelsen blandt andet nævnt tilfælde, hvor det ud fra politiets umiddelbare kendskab til den pågældende må anses for tvivlsomt, om skyldneren vil overholde en sådan tilladelse.

Bestemmelsen skal blandt andet ses i lyset af, at det efter lovforarbejderne står fordringshaverne frit for, om de ønsker at benytte muligheden for at tillade henstand eller afdragsvis betaling, og at sådan tilladelse fx ikke bør gives, hvis det er tvivlsomt, om skyldneren vil betale beløbet efter udløbet af henstandsperioden eller overholde en afdragsordning.

Som yderligere et eksempel på tilfælde, hvor det følger af § 4, stk. 2, nr. 2, at der ikke efter kulance kan gives tilladelse til afdragsvis betaling, kan nævnes situationer, hvor det skyldige beløb har en sådan størrelse, at det er tvivlsomt, om skyldneren – uanset at pågældende er villig hertil – kan afdrage det fulde beløb over 6 måneder.

Det følger af straffuldbyrdeleslovens § 111, stk. 2, at hverken politiets eller RIMs afgørelser om henstand eller afdragsvis betaling kan indbringes for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Oversendelse til RIM - bekendtgørelsens § 5

28. Bødebekendtgørelsens § 5 indeholder regler om, hvornår en sag skal oversendes til RIM med henblik på inddrivelse. Det er RIM, der har kompetencen til at foretage egentlige inddrivelseskridt, som fx. udlæg og lønindeholdelse. RIM har endvidere mulighed for at træffe afgørelse om henstand, afdragsvis betaling og eftergivelse, jf. ovenfor under pkt. 4.

Må det således konstateres, at skyldneren ikke kan eller vil betale efter udløbet af den frist, der er fastsat i opkrævningsskrivelsen, eller efter udløbet af en kortvarig periode, hvor politiet efter kulance har givet tilladelse til henstand efter reglen i § 4, stk. 1, og betaler skyldneren heller ikke efter at have modtaget en rykker med frist på 10 dage, skal sagen således oversendes til RIM til inddrivelse. Tilsvarende gælder, hvis skyldneren misligholder en tilladelse til afdragsvis betaling, som politiet efter kulance har meddelt efter reglen i § 4, stk. 1, og heller ikke betaler det skyldige afdrag efter at have modtaget en rykkerskrivelse fra politiet.

29. Opmærksomheden henledes på, at det efter § 5, stk. 3, er en betingelse for oversendelse til RIM, at den beskrevne rykkerprocedure er gennemført. Dette gælder dog ikke, hvis der indgår tvangsbøder i det skyldige beløb.

30. Bestemmelsen i § 5 suppleres af bestemmelsen i § 6, stk. 1, nr. 2, og § 6, stk. 2, nr. 3, hvoraf det følger, at sagen også oversendes til RIM ved betalingsfristens udløb, hvis politiet ikke inden da når at færdigbehandle en indgiven ansøgning om kulancemæssig henstand eller afdragsvis betaling efter § 4. At oversendelse skal ske i disse situationer, er forudsat i forarbejderne til de overordnede lovbestemmelser.

31. De nævnte bestemmelser suppleres endvidere af § 3, stk. 2, hvorefter skyldneren på ethvert tidspunkt – og uden særlig begrundelse – kan anmode om, at sagen oversendes til RIM, jf. også bemærkningerne ovenfor under pkt. 23, samt bekendtgørelsens § 7, hvorefter sagen oversendes til RIM, hvis skyldneren misligholder en tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling, jf. nedenfor under pkt. 36.

32. Efter bekendtgørelsens § 5, stk. 4, skal politiet skriftligt underrette skyldneren om sagens overdragelse til RIM.

Vejledning af skyldner m.v. - bekendtgørelsens §§ 6-7

33. Ved politiets behandling af sager om opkrævning af bøder m.v. gælder de almindelige forvaltningsretlige regler, herunder reglerne om myndighedens forpligtelse til i fornødent omfang at vejlede borgerne inden for sit sagsområde. Dette er blandt andet lovfæstet i forvaltningslovens § 7, hvorefter en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. Hvis myndigheden modtager en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, skal myndigheden videresende henvendelsen så vidt muligt til rette myndighed. Endvidere skal nævnes, at der ved behandlingen af sager om opkrævning af bøder eksempelvis skal foretages partshøring efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 5, at afgørelser skal begrundes efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 6, og at klagevejledning skal gives efter reglerne i forvaltningslovens kapitel 7.

Bødebekendtgørelsens §§ 6 og 7 supplerer disse almindelige forvaltningsretlige regler og indeholder regler om, hvilken vejledning politiet skal give allerede ved opkrævningsskrivelsen.

34. Efter § 6, stk. 1, skal skyldneren allerede på dette tidspunkt vejledes om, at manglende rettidig betaling vil medføre, at sagen overdrages til RIM ved betalingsfristens udløb, ligesom sagen vil blive overdraget til RIM, hvis politiet ikke inden udløbet af denne frist kan nå at færdigbehandle en indgiven ansøgning om kortvarig henstand eller afdragsvis betaling efter reglen i bekendtgørelsens § 4.

35. Efter § 6, stk. 2, nr. 1 og 3, skal skyldneren ved opkrævningsskrivelsen endvidere vejledes om politiets mulighed for efter kulance at give tilladelse til kortvarig henstand eller afdragsvis betaling over en kortere periode, og at ansøgning herom bør indgives hurtigst muligt. Skyldneren skal efter § 6, stk. 2, nr. 2, tillige vejledes om, at afgørelser om længerevarende henstand eller afdragsvis betaling henhører under RIM, samt at skyldneren kan anmode om, at sagen overdrages til RIM. Baggrunden for sidstnævnte regler, som er fastsat i § 6, stk. 2, nr. 4, er nærmere omtalt ovenfor under pkt. 23.

36. Bødebekendtgørelsens § 7 fastsætter, at politiet, når der gives tilladelse til henstand eller afdragsvis betaling efter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 4, skal orientere skyldneren om konsekvenserne ved manglende overholdelse af den meddelte tilladelse. Bestemmelsen indebærer, at skyldneren skal vejledes om, at enhver misligholdelse af en tilladelse til afdragsvis betaling eller manglende rettidig betaling efter udløbet af en henstandsperiode medfører, at sagen oversendes til RIM.

Afsnit II

Forvandlingsstraf for bøde

Kapitel 4

Generelt om bødebekendtgørelsens kapitel 3

Anvendelsesområde

37. Efter § 2 omfatter bekendtgørelsens kapitel 3 om forvandlingsstraf for bøde sager, som RIM oversender til politiet med henblik på afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf. Regler om, hvornår sådan oversendelse kan ske, er, som nævnt ovenfor, fastsat i inddrivelsesbekendtgørelsens kapitel 10. Udover sager, hvori politiet har varetaget opkrævningen af bøden, omfatter reglerne i kapitel 3 også andre sager, fx bøder der er vedtaget udenretligt over for skattemyndighederne, og hvor der skal træffes afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for bøden. Bestemmelserne i inddrivelsesbekendtgørelsens kapitel 10, §§ 36-37, er omtalt nærmere nedenfor under pkt. 41-46 (om andre bøder end tvangsbøder) og pkt. 53 (om tvangsbøder).

Bødebekendtgørelsens kapitel 3 er opdelt således, at §§ 8-12 vedrører andre bøder end tvangsbøder, mens tvangsbøder er reguleret i § 13.

Samarbejdet mellem politiet og RIM

38. Det forhold, at fuldbyrdelsen af bødestrafte involverer såvel politiet som RIM, kræver generelt, at de to myndigheder løbende er opmærksomme på, om der i den enkelte sag er behov for gensidig orientering – også hvor der ikke er fastsat særlige regler herom.

Når spørgsmålet om udståelse af forvandlingsstraf er aktuelt, er det i særlig grad nødvendigt, at begge myndigheder er opmærksomme på, om der indtræder omstændigheder eller lignende i sagen, som den anden myndighed – eventuelt meget hurtigt - bør orienteres om, blandt andet således at det sikres, at der ikke sker indsættelse til udståelse af forvandlingsstraf på urigtigt grundlag.

Når en sag er oversendt til politiet med henblik på afgørelse af spørgsmålet om udståelse af bødeforvandlingsstraf, skal politiet således fx orientere RIM, når bødeforvandlingsstraffen er udstået.

Tilsvarende skal RIM, fx hvis grundlaget for myndighedens vurdering af spørgsmålet om forvandlingsstraf ændres efter sagens oversendelse til politiet, hurtigst muligt – og efter omstændighederne straks - orientere politiet herom.

39. I forhold til visse situationer, hvor behovet for hurtig gensidig orientering gør sig gældende med særlig styrke, er der i bødebekendtgørelsen fastsat udtrykkelige regler om den gensidige orienteringspligt.

Bødebekendtgørelsens § 11, stk. 3 - 4, samt § 12, vedrører den gensidige orienteringspligt i situationer, hvor der er truffet afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf, og skyldneren herefter indgiver ansøgning om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse af bøden, eller hvis skyldneren på dette tidspunkt helt eller delvist indbetaler det skyldige beløb. Bestemmelserne er nærmere omtalt nedenfor under pkt. 49-50.

40. Endvidere skal nævnes, at inddrivelsesbekendtgørelsens §§ 34-35 om politiets pligt til at orientere RIM, hvis skyldneren indgiver ansøgning om anketilladelse eller genoptagelse af straffesagen, også gælder, efter at sagen er oversendt til politiet med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf, jf. også ovenfor under pkt. 10.

Kapitel 5

Andre bøder end tvangsbøder - bekendtgørelsens §§ 8-12

Oversendelse fra RIM til politiet - bekendtgørelsens § 8

41. Når det ikke er muligt at inddrive en bøde, skal RIM tage stilling til, om sagen efter reglerne i inddrivelsesbekendtgørelsens § 36 skal oversendes til politiet, således at politiet kan træffe afgørelse om, hvorvidt den pågældende skal udstå forvandlingsstraf for bøden, jf. bodebekendtgørelsens § 8, stk. 1.

I inddrivelsesbekendtgørelsens kapitel 10 er der fastsat nærmere regler om, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at en sag kan oversendes fra RIM til politiet med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf.

42. § 36 i inddrivelsesbekendtgørelsen vedrører alle andre bøder end tvangsbøder og modsvarer således bodebekendtgørelsens §§ 8-12.

43. Af § 36, stk. 1, fremgår det, at andre bøder end tvangsbøder kan oversendes til politiet med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf, når RIM må konstatere,

- at det ikke er muligt at inddrive bøden helt eller delvist, og
- at skyldneren efter en konkret vurdering har betalingsevne.

Begge forudsætninger skal være til stede. Dette indebærer, at alle muligheder for at inddrive bøden skal være udnyttet, inden sagen oversendes til politiet.

Hvis skyldneren har betalingsevne, men ikke vilje til at betale, og kan bøden ikke inddrives ved lønindeholdelse, modregning eller andet inddrivelsesmiddel, er betingelserne for oversendelse til stede.

44. Inddrivelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 2, vedrører sager, hvor det, uanset at ovenstående betingelser er opfyldt, af andre grunde er udelukket at træffe afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf.

Af § 36, stk. 2, nr. 1, fremgår det således, at RIM ikke skal oversende sagen til politiet, hvis der ikke er hjemmel til at fastsætte forvandlingsstraf for bøden. Bestemmelsen tager blandt andet sigte på bodestraf, som overtages til fuldbyrdelse i Danmark efter lov om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union, jf. lovbekendtgørelse nr. 213 af 22. februar 2013. Efter § 26 i denne lov kan der ikke her i landet fastsættes bødeforvandlingsstraf for en udenlandsk bodestraf, som er omfattet af loven.

Af § 36, stk. 2, nr. 2, fremgår det, at RIM heller ikke skal oversende sagen til politiet, hvis bødeforvandlingsstraffen er forældet. Som det fremgår af straffelovens § 97 a forældes bøder, der ikke overstiger 10.000 kr., efter 5 år, mens forældelsesfristen for den tilhørende forvandlingsstraf er 3 år. Bøder, der overstiger 10.000 kr., forældes efter 10 år, mens forældelsesfristen for den tilhørende forvandlingsstraf er 5 år.

45. Oversendelse til politiet kan - på den ene side - ikke ske før samtlige disse betingelser er opfyldt. På den anden side medfører navnlig det særlige retshåndhævelsessynspunkt ved inddrivelsen af bøder, at når der er mulighed for at træffe afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf, bør der fx ikke på mere kulancemæssigt grundlag gives henstand, således at muligheden for at iværksætte forvandlingsstraffen, herunder den tid, der gives til politiets sagsbehandling af dette spørgsmål, mindskes.

46. Vurderingen af skyldnerens betalingsevne og -vilje samt inddrivelsesmulighederne m.v. foretages af RIM, inden sagen oversendes til politiet. Det er imidlertid fastsat i bodebekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 1, at når politiet modtager en sag fra RIM, skal politiet påse, at det ud fra de oplysninger, som politiet har modtaget fra RIM, kan lægges til grund, at de betingelser, der er fastsat i inddrivelsesbekendtgørelsens § 36, for at en sag kan oversendes til politiet med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf, er til stede.

Politiet skal derfor, inden der træffes afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf, sikre sig, at der i sagen foreligger oplysninger fra RIM, hvorefter det fremgår, at skyldneren har betalingsevne. Er der særlige

grunde til at formode, at skyldneren kan mangle betalingsevne – fx. fordi den pågældende er indsat – skal politiet være særligt opmærksom herpå. Politiet skal endvidere påse, at mulighederne for at inddrive bøden er udtømte.

Som det fremgår af inddrivelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 2, skal RIM heller ikke oversende sagen til politiet, hvis der ikke kan fastsættes forvandlingsstraf for bøden, eller bødeforvandlingsstraffen er forældet. Inden der træffes afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf, skal politiet sikre sig, at også disse betingelser er opfyldt.

47. Når det er konstateret, at betingelserne for oversendelse fra RIM til politiet er til stede, skal politiet foretage en vurdering af, om særlige forhold med særlig vægt taler imod, at der træffes afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf, jf. bødebekendtgørelsens § 8, stk. 2, nr. 2. Bestemmelsen tager sigte på forhold, som ikke indgår i RIM's vurdering af skyldnerens økonomiske forhold m.v.

Som eksempel på sådanne særlige forhold er nævnt, at skyldneren er under 18 år. Reglen indebærer, at – uanset at betingelserne i øvrigt er opfyldt – bør der i forhold til unge under 18 år kun træffes afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for bøde, hvis afgørende hensyn til retshåndhævelsen med afgørende vægt taler herfor. At dette eksempel er særligt fremhævet i bekendtgørelsen, skal ses i lyset af børnekonventionens artikel 37, litra b, hvorefter anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af unge under 18 år kun må bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum.

Som yderligere eksempel kan nævnes tilfælde, hvor der ud fra de foreliggende oplysninger i øvrigt er grundlag for udsættelse med udståelsen af forvandlingsstraffen eller fritagelse for udståelse af denne af benådningsslignende grunde.

Behandling af ansøgninger om udsættelse af udståelse af forvandlingsstraf m.v. - bekendtgørelsens §§ 9-10

48. Bødebekendtgørelsens §§ 9-10 regulerer, hvorledes ansøgning om udsættelse med eller fritagelse for udståelse af forvandlingsstraf skal behandles. Af bestemmelserne fremgår det, at hvis en ansøgning er begrundet i økonomiske forhold, skal den behandles af RIM som en ansøgning om henholdsvis henstand med eller eftergivelse af bøden.

Er ansøgningen derimod begrundet i ikke-økonomiske forhold, fx skyldnerens helbred, skal ansøgningen behandles af kriminalforsorgsområdet efter reglerne i udsættelses- og benådningssbekendtgørelsen.

Opsættende virkning af ansøgning om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse indgivet efter afgørelsen om udståelse af forvandlingsstraf - bekendtgørelsens §§ 11-12

49. Bødebekendtgørelsens § 11 vedrører tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om, at skyldneren skal udstå bødeforvandlingsstraf, og skyldneren herefter indgiver ansøgning om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse af bøden - særligt spørgsmålet om den nye ansøgnings betydning for den trufne afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf.

Efter denne bestemmelse bortfalder afgørelsen om, at skyldneren skal udstå bødeforvandlingsstraf, når skyldneren indgiver ansøgning om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse. Er der allerede én gang tidligere sket bortfald af en afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf, medfører den nye ansøgning dog kun bortfald i følgende tilfælde:

- Ansøgningen indeholder nye væsentlige oplysninger om skyldnerens aktuelle økonomiske forhold, hvis rigtighed så vidt muligt er godtgjort.
- Der er i øvrigt særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.

Den nye ansøgning skal, som andre ansøgninger om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse, behandles af RIM. Er ansøgningen indgivet til RIM, skal RIM hurtigst muligt – eventuelt telefonisk – orientere politiet herom og samtidig tilkendegive, hvorvidt afgørelsen om udståelse af bødeforvandlingsstraf efter reglerne i § 11, stk. 1 og stk. 2, skal bortfalde.

50. Er ansøgningen indgivet til politiet, skal politiet efter bekendtgørelsens § 12, stk. 1, hurtigst muligt underrette RIM herom, således at RIM kan tage stilling til, om afgørelsen om udståelse af bødeforvandlingsstraf efter reglerne i § 11, stk. 1 og stk. 2, skal bortfalde. Politiet skal endvidere i henhold til bekendtgørelsens § 12, stk. 2, snarest muligt underrette det kriminalforsorgsområde, der skal indkalde den dømte til afsoning, om, at en forvandlingsstraf er bortfaldet, med henblik på, at kriminalforsorgsområdet kan sørge for, at den dømte ikke indsættes til afsoning.

51. Hvis en ansøgning om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse medfører, at afgørelsen om udståelse af forvandlingsstraf bortfalder, og skal skyldneren igen indkaldes til udståelse af forvandlingsstraf, fordi ansøgningen afslås, kan dette først ske, når RIM på ny har oversendt sagen med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf, og politiet herefter har truffet en ny afgørelse herom.

Klage over politiets afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf - bekendtgørelsens § 14

52. Politiets afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. bodebekendtgørelsens § 14, stk. 1.

Klage vedr. andre bøder end tvangsbøder har opsættende virkning, mens klagen behandles, medmindre direktoratet tidligere har afslået at ændre politiets afgørelse, jf. bodebekendtgørelsens § 14, stk. 3.

Kapitel 6

Tvangsbøder - bekendtgørelsens §§ 13-14

53. Bekendtgørelsens §§ 8-12 omfatter ikke tvangsbøder, jf. ovenfor under pkt. 37. Tvangsbøder er derimod reguleret i §§ 13-14. De særlige regler her er begrundet i tvangsbødernes særlige formål - at gennemtvunge opfyldelsen af et lovbestemt påbud eller forbud. Endvidere er betingelserne for at træffe afgørelse om udståelse af bødeforvandlingsstraf for tvangsbøder anderledes end betingelserne for at træffe afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for andre bøder.

I bodebekendtgørelsens § 13 er det fastsat, at politiet kan træffe afgørelse om, at forvandlingsstraf skal træde i stedet for tvangsbøder efter § 17 i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov, jf. lovebekendtgørelse nr. 608 af 6. september 1986 (ikrafttrædelsesloven). Denne bestemmelse har følgende ordlyd:

”§ 17. Er det ved dom eller ved afgørelse af administrativ stats- eller kommunal myndighed under tvang af en løbende bøde pålagt nogen at opfylde en forpligtelse mod det offentlige, bliver det beløb af bøden, som ikke betales eller indkommer ved inddrivelse gennem udpantning, efter vedkommende myndigheds begæring at afsone efter reglerne om straf af fængsel.

Stk. 2. Med hensyn til afsoningstidens fastsættelse finder borgerlig straffelovs regler om forvandling af bodestraf, der ikke er idømt eller vedtaget for en domstol, tilsvarende i anvendelse. Dog må afsoningen første gang ikke udstrækkes ud over 30 dage, og der skal efter hver afsoning hengå 4 uger, inden afsoning på ny kan finde sted for det beløb, der er påløbet fra den tid, da den sidste afsoning var tilendebragt. Den samlede afsonings varighed kan ikke udstrækkes ud over 180 dage.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 om afsoning finder tilsvarende anvendelse på bøder, der fastsættes af fogeden efter retsplejelovens § 499 a.”

54. Bestemmelsen i bodebekendtgørelsens § 13, jf. ikrafttrædelseslovens § 17, modsvarer af § 37 i inddrivelsesbekendtgørelsen, hvorefter RIM kan oversende sager om inddrivelse af tvangsbøder til politiet med henblik på afgørelse om bødeforvandlingsstraf, hvis påløbne tvangsbøder ikke straks betales eller inddrives.

55. Afgørelse om udståelse af forvandlingsstraf for tvangsbøder forudsætter blandt andet, at skyldneren har undladt at opfylde den forpligtelse, som søges gennemtvunget med tvangsbøderne.

Afgørelse om, at skyldneren skal udstå forvandlingsstraf for tvangsbøderne, forudsætter således, at det ved politiets behandling af sagen – typisk på grundlag af oplysninger fra fordringshaver - kan lægges til

grund, at handlepligten aktuelt ikke er opfyldt. Efter omstændighederne kan politiet eventuelt bistå med undersøgelsen heraf.

Hvis RIM, efter at sagen er oversendt til politiet, modtager oplysning om, at forpligtelsen er opfyldt, skal RIM hurtigst muligt orientere politiet herom.

56. Politiets afgørelser om udståelse af forvandlingsstraf for tvangsbøde kan påklages til direktoratet, jf. bødebekendtgørelsens § 14, stk. 1.

I modsætning til hvad der gælder for andre bøder, har klage over politiets afgørelser om udståelse af forvandlingsstraf for tvangsbøde ikke opsættende virkning, jf. bødebekendtgørelsens § 14, stk. 4.

57. Vejledning nr. 49 af 21. juni 2006 om opkrævning og inddrivelse m.v. af bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger samt eftergivelse af bøder og konfiskationsbeløb (bødevejledningen) bortfalder.

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 13. april 2015

JOHAN REIMANN

/ Jakob Schiøler